

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam poiz, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Deležniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo Koroška cesta šte. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petitive za enkrat 15 v, za dvakrat 25 v, za trikrat 35 v. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede popoldne. Nezaprte reklamacije so poštnine proste.

Tretji slovenski katoliški shod!

Bela Ljubljana, središče Slovenije, je bila te dni priča globoke katoliške zavesti med Slovenci. Iz vseh slovenskih pokrajin so prihitali možje in mladeniči na tretji slovenski katoliški shod v Ljubljano, da manifestirajo za katoliško misel in se udeležijo zborovanj in posvetovanj, ki so posvečene pouku in organizaciji za bodočnost. Vsakega udeleženika se je morala polastiti zavest, da se voditeljem katoliške organizacije po Slovenskem hoče dela, nesebičnega dela za narod. Temu tihemu prepričanju je dal izraza v svojem duhovitem govoru dr. Krek, ko je med viharnim odobravanjem vakliknil: „Klic katoliškega shoda do nas vseh je: Tukaj je narod, delajmo zanj!“ Tako je! Po tretjem slovenskem katoliškem shodu nam je načrtan za bližnjo prihodnost zopet jasen program, in na nas je, da ga vestno, točno ter z navdušenjem izvajamo.

Shoda se je udeležilo blizu 7000 slovenskih mož in mladeničev. Izmed cerkvenih knezov so bili navzoči: lavantinski vladika dr. M. Napotnik, goriški nadškof dr. Sedej, ljubljanski škof dr. Jeglič. Posebno mnogo gostov je bilo iz bratske nam Hrvatske. Čehi so poslali več zastopnikov, med njimi voditelja krščanske kmečke stranke na Moravskem, Šamalika. Na shod je prišel tudi deželni glavar kranjski Oton pl. Dežela, vlado je zastopal grof Chorinsky.

Slovenski državni poslanci so bili zastopani po dr. Šusteršiču, Povšetju, dr. Gregorčiču, Pfeiferju, Pogačniku, dr. Žitniku, dr. Korošcu. Izmed štajerskih deželnih poslancev je bil navzoč dr. Fr. Jankovič.

Za predsednika katoliškemu shodu je bil izvoljen državni in deželni poslanec Povše, za podpredsednike: dr. Gregorčič, dr. Pavletič, dr. Jankovič, Jeriha, poslanec Mejač in župan Zumer.

V nedeljo dne 26. t. m. je bilo predpoldan veliko zborovanje na vrtu Alojzijevejšča, popoldne ljudska veselica v hotelu Unionu. Govorili so dr. Šusteršič, dr. Korošec in dr. Krek.

Dr. Šusteršič.

Viharno pozdravljen je najprej govoril o nedeležbi koroških Slovencev na katoliškem shodu in o volilni reformi. Potem je nadaljeval o krščanski demokraciji (ljudski nadvladi):

Krščanska demokracija se naslanja na verno ljudstvo, katero v svoji moški zavednosti svobodno, iz notranjega prepričanja, daruje svoje srce nadzemeljskim idealom svete vere. Tako zavedno ljudstvo je nepristopno vsakemu zapeljavanju in zmotam, ki se skušajo razširiti med slovensko ljudstvo.

Kajti ne varajmo se, v središču političnih bojev vedno in vedno skozi vsa stoletja stoji vera in za to skrbi ravno tisti, ki vedno oznanjujejo, da je vera privatna stvar in da vera nima nič v politiki opraviti. Ravno tisti silijo verska vprašanja vedno in vedno, dan za dnem v ospredje. Po časopisih, na shodih, v javnih zastopih, v upravi, v kolikor imajo moč v rokah, povsod skušajo nasprotniki katoliške cerkve uveljaviti svoj vpliv, svojo politično moč le v tem smislu, da bi silo delali sveti katoliški cerkvi, katoliškemu prepričanju, katoliški vesti. (Pritrjevanje). Temu početu so dali ime „svobodomiselnost“, pa v resnici tu ni ne svobode in ne misli, temveč le brutalnost, sirovost, laž in hudobija. (Viharno pritrjevanje).

Ta, slavni zbor, bi vendar le nekoliko omenjal, kako napačno je to, da Vi bratje izven Kranjske, na katere se sedaj posebno obrača, vedno tako z neko zaničljivostjo govorite o našem boju proti sovražnikom svete vere in ga imenujete „kranjski prepir“. Ali ne čitate časopisov naše liberalne stranke, ali ne poznate njenih izjav v javnem življenju? In vi mislite, da je to maleknostni „kranjski prepir“! Boj za najvišje ideale, za častni in večni blagor

slovenskega ljudstva, to je tisti „kranjski prepir“, kakor ga imenujete. (Živahno pritrjevanje.)

Saj je liberalna stranka, kakor nalašč, ravno sedaj objavila svoj najnovejši program. Pol leta je kokodakala in kokodajsala (živahna veselost) in vsi smo čakali na jajce, ki ga bo ta puta izlegla, in ravno o pravem času, ravno pred našim katoliškim shodom, se je to jajce v častljivem „Sl. Narod“ pokazalo. (Živahna veselost) In glejte, vse, kar nam je razkrila liberalna stranka v svojem programu, v glavnih točkah svojega programa, so te verske točke: (Klici: Tako je) Ven z vero iz javnega življenja je ena točka, ven z vero iz šole je druga, proč s krščanskim zakonom je tretja.

Vprašam vas, slavni zbor, kedo tlači in sili vero v javno življenje, če ne nasprotniki naši? (Klici: Tako je). Ali so ti morebiti tako smešno-naivni misliti, da si bomo mi dali čisto mirno in ponižno svojo glavo odrezati? Ali mislijo, da bomo silo pustili delati svojem verskemu prepričanju? Ali si je kedo domisljal, da si bomo pustili silo delati naši vesti, ali so si mislili, da bomo mi na nož izročili takim ljudem najdražje, kar imamo na tem svetu, svojo dečo, svoje otroke? (Viharni klici: Nikakor ne).

Ali mislijo, da bomo mi pustili silo delati sveti katoliški cerkvi. (klici: nikakor ne). Ali mislijo, da bomo mi pustili blatiti našo katoliško duhovščino, naše vladike? (Pomavljeni viharni klici: nikakor ne.)

Motijo se, kakor so se vselej zmotili, ti generalizirali z vedno manjšo armado. (Veselost.)

Generalov imajo vedno več, armade pa vedno manj. (Živahna veselost in burni živio-klici.)

Ne! Nobena sila sveta nas ne odtrga od katoliške vere in cerkve; to vero mi nosimo v svojih srcih in ta vera, ki živi v naših dušah, ne umre nikdar, in če se grob zapre nad nami, potem bo šele še bolj živela. (Gromovito odobravanje.)

Dr. Korošec

govori o kmečkem vprašanju. Posledica liberalizma je propad kmetijstva. Kako slabi so sadovi

LISTEK.

Govor

prevzv. g. dr. Mihaela Napotnik, kneza in škofa Lavantinskega,

v prvi javni seji škofijske sinode, na praznik sv. Kajetana, dne 7. avgusta 1906.

Nadaljevanje.

2. Pa božja previdnost vse tako uravnava, da te omenjene neugodnosti postajajo ugodnosti, da se navedene težave izpreminjajo v viro višjega veselja in čiste radosti.

Omejitev svobode, lastno našemu stanu, bogato nadomestuje ono tolažbo polno prepričanje, da tako omejitev terja sama narava in častljivost mašniškega stanja. Le na ta način se more svečenik vzdržati sam na ozkem potu zveličanja in pa pomagati vernikom, da postanejo deležni tiste prostosti, ki je dar Kristusov, ki je prostost otrok božjih.

Celibat ali neoženjenost pa rodi veselje duhovnega očetovstva, po čigar moči dober duhovnik daje sveti Cerkvi ne enega ali pa drugega, marveč sto in sto otrok. Bogu posvečen dušni pastir, ki neumorno dela na vrtu in na polju Gospodovem, ima v svojih vernih ovčicah pač toliko sinov in hčera, kolikor duš. Videl sem pobožne župnike, katerih bolniško posteljo so noč in dan obdajali verniki, polni otroške ljubezni in vdanosti. Poznal sem dušne pastirje, katerih smrt je sto in sto župljanov

objokovalo z bridkimi solzami. Našel sem grobove pobožnih duhovnikov, leta in leta ozaljšane z najlepšimi cveticami in rožami. Kaj čuda, če se skoro zdi, da živajo duhovni očetje večjo čast in višje spoštovanje od telesnih!

O celibatu ali devištvu mašništva so že mnogo lepega povedali možje, ki so bili vneti dobrih želj za sveto vero. Moje mišljenje in vaše mnenje je znano iz velevažnega poglavja LXXXV. de clericorum coelibatu — o neoženjenosti duhovnikov — potrjenega na sinodi leta 1903.

Zato se zdaj sklicujem samo na izkušnjo, ki je najboljša učiteljica življenja. Kdo bi pač mogel prav in vredno popisati, kolikera in kako slavna dela je izvršil sveti mož, slavnoznani po svoji stanoviti vzdržnosti in čistosti, čigar praznik obhajamo ravno danes. Sv. Kajetan, rojen v Vincenciji leta 1480, umrl v Neapolju dne 7. avgusta leta 1547, se je lesketal od nežne mladosti sém pa tja do smrti po čudoviti sramežljivosti in nedolžnosti. V Padovi ovenčan s častjo doktorja svetnega in cerkvenega prava, zapusti svet in postane duhovnik ter posveti vse svoje moči Bogu in bližnjemu. Ustanavlja bolnišnice in z lastnimi rokami streže okuženim bolnikom. Zavoljo skrbne gorečnosti za blagor in zveličanje bližnjega ga imenujejo lovca duš. Med duhovniki so se godile takrat marsikateri nerednosti: srčno želeč, da bi živeli zopet vzgledno in čednostno kakor nekdanji apostoli, ustanovi sv. Kajetan red regularnih klerikov ali Teatincev, ki živijo samó od prostovoljnih milih darov. Neutrudljivo skrbi za lepoto bogoslužja, za krasoto hiše božje, za natančno opravljanje svetih obredov ter za pogostni prejem

svetega obhajila. Večkrat razkrinka pogubne zmote krivih ver, zlasti zmote protestantov ali luterancev, in popravi škodo, ki so jo povzročile. In ko je izvršil čudovita dela in pretrpel strašne muke, (bil je preganjan in zasmovan, s šibami tepen in v ječo vržen itd.), je sladko in mirno zaspal v Gospodu. Bog ga je poveljal z mnogimi čudeži v življenju in po smrti, in leta 1671 je bil prištet svetnikom.

Na dalje, edini sv. Frančišek Ksaverij, ki je bil rojen dne 7. aprila 1506 (obhajamo torej letos štiristoletnico rojstva preslavnega apostola Indije in Japonije) in je umrl dne 27. novembra (ne 2. dec.) 1552, ta svetnik, ki je celo svoje življenje živel čisto in vzdržno ter bil ves navdušen in goreč za sveto vero, v ostalem pa reven in siromašen, ta svetnik je v obširnem indijskem kraljestvu brez primere več opravil v korist krščanske vere in omike: s tem, da je cele narode pridobil za Kristusa, z lastno roko krstil dvanajststotisoč ajdov in privedel kneze, kralje in vladarje iz paganske praznovernosti k luči in spoznanju resnice: brez primere, pravim, več je ta svetnik opravil, kakor na primer misijonarji anglikanske cerkve, ki so prihajali v družbi svojih žen in svojih otrok; ti so potrošili na tisoče zlatega denarja, ter radodarno porazdelili na stotisoče izvodov svetega pisma in drugih knjig — pa brez uspeha. Deviški sveti Frančišek Ksaverij je imel bogato in obilno zetje, oženjeni oznanjevalci evangelja so pa ostali skoro praznih rok.

3. Precej veliko težavo dela vsaj nekaterim duhovnikom pičlost dohodkov, ki jih jim prinaša

liberalizma, kaže sedanji umirajoči drž. zbor. Osvojenju kmeta od tlake in desetine so sledila velika bremena in silno zadolženje, cena kmečkim pridelkom je padla, sedaj so posestva razkosana, poslov ni več dobili, še otroci grede od hiše do hiše za boljšim kruhom. Kmečki stan v Avstriji tare sedaj 8000 milijonov vknjiženih dolgov.

Slovenski izseljenci niso podobni izseljencem drugih narodov: to niso blede, izstradani obrazi, ampak krepke postave, najčvrstejši ljudje, ki grede le zato po svetu, ker vidijo, da bi doma bili vedno le sužnji svojih dolgov. Oni grede po svetu z veseljem upom, da bodo v drugi državi bolje prospeli. Zato pa pada v Avstriji kmečko prebivalstvo sorazmerno z drugimi stanovi po številu, in Avstrija se bliža temu, da postane industrialna država.

Zato se pa mora naš kmečki stan organizirati, seči mora po samopomoči v zadrugah. Država pa mora poseči vmes s tem, da varuje ceno kmečkemu pridelku, dati mora kmetu, ki zdaj prispeva za vse šolstvo, njegovo lastno strokovno šolstvo.

Zahtevamo, da država posveti kmečkemu stanu vse sile, a največ bo pomagalo, če se začne širiti kmečka zavest. Kmet se mora zavedati svojega velikega in važnega pomena v domovini in državi. Kmečke zahteve moramo postaviti v prve vrste (burni živio-klici), kakor on tudi stoji vedno v prvih vrstah za korist družbe. (Burno odobravanje.) Odkod pa prihajajo drugi stanovi? Poglejte jih! Sami kmečki sinovi sol! (Tako je.)

Kmet je tudi najbolj državo vzdržujoči stan. Ko so na Ruskem revolucionarji hoteli strmoglaviti carja, se je kmet dvignil v protirevoluciji in se postavil za carja. Tako je kmečki stan povsod oni živelj, ki obranja državo, prestol in oltar. (Tako je.)

Zboljšanje kmečkega stanu se pa ne da doseči brez boja; zato mora kmet napadati nasprotno trdnjavo. Na odločilnem mestu naj povsod zavijra kmečka zastava: Na zastavi se blišči sv. križ, pod njim so zapisane vse kmečke zahteve in želje. (Odobravanje.)

Slovenski katoliški kmetje! Katoliški shod vas pozivlje, da nesete idejo stanovske zavesti seboj in zbirate svoje sotrpinje. Potem bo država videla, da ne sme zamemarjati tako važnega stanu. (Dolgotrajno, burno odobravanje.)

Dr. Krek

živahno pozdravljen, omeni, da govori danes le zato, ker je odpovedal naprošen celovski govornik.

Pravijo, da verska misel več nima moči, a katoliški shodi pričajo, da je verska misel še vedno močna dovolj, pridobiti ljudstvo za največje žrtve. Krščanstvo je nastopilo kot poživiljajoča sila, ki je zbudila zavest ljudi, najprej kmečki stan, je dvignila mesta in rodila smisel za skupno delo. Majhne stvari so opustili in ustvarili veliko krščansko omiko, katere sadove uživamo mi. Govornik našteva nato razne sadove katoliških shodov.

Po katoliškem shodu se mir seli v vas. Najhujša rana našega naroda je medsebojno sovraštvo in prepir med ljudstvom. Ta kuga se mora zatreti

njihova služba, in ki nikakor ne zadostujejo za življenje, duhovskemu stanu primerno. Zares, težko mora deti mašniku, če ga dan na dan tare skrb za to, kar potrebuje za vsakdanje življenje; trdo mora občutiti, če ne more izkazovati gostoljubnosti, kakor jo zahtevajo v ljudnosti in pa tu in tam neizogibne razmere; bridko mu mora biti pri srcu, če mu nikakor ni možno lajšati ubožstva svojih ljubljenih domačih in sorodnikov. Dalje prihodnjic.

Učiteljeva pisma starišem.

Piše Anton Kosi.

Uvod.

O tem je pač vsakdo prepričan, da more vzgoja mladine le tam lepo napredovati, kjer se rodilja, oče in mati, lepo razumeta, kjer drug drugega lepo podpirata pri težavnem delu vzgoje. In nasprotno: kjer vleče oče vzgojni voz naprej, mati ga pa zadržuje, ali nasprotno, tam si ne moremo misliti popolnih uspehov pri vzgoji otrok.

Kakor mora vladati med roditeljema, ki sta prva in od Boga samega postavljena vzgojitelja, pri njunem vzgojnem delovanju lepa sloga in zastopnost, tako se morata tudi dom in šola, stariši in učitelji lepo razumeti in se podpirata v vsem, kar je pravemu napredku mladine v korist.

Kako se že glasi znani izrek?

Družina in šola sestrici sta dve, nobena samotno hoditi ne sme.

in spraviti iz naše srede. Za tak božji mir, po katerem se pozabijo nasprotja, ki izvirajo večinoma iz malenkostnih razmer, je najboljšo sredstvo taka velika verska manifestacija. Vsak tak velik shod odluči nekaj zastarelega zakotnega blata z ljudstva in ga dvigne do višjih, plemenitejših čutil. Naj tudi stariši vzgajajo mladino v tem smislu, da moli za mir in ko je uče spoznavati svojo lastnino, ji naj vcepijo zavest, da more srečno živeti na njej le, če bo v miru s svojimi sosedi. (Odobravanje.)

Pravijo, da smo hlapčevski narod. Mi lahko rečemo danes, ko toliko ponosnih mož ve, kaj so in kam grede: Mi smo gospodje! Prej je bil gospod tisti, ki je imel skrb za splošni blagor, mir in red. Danes pa ljudje v takih rečeh, ki jih je prej imela gosposka, sami odločujejo. Prej se je reklo: Grajšček je veren, zato je tudi kmet. Danes se pravi narobe: kmet je veren, zato mora gospod spoštovati njegovo vero. (Burno odobravanje.)

Tovarniški dimniki in bolešno življenje tvorniških piščalk kličejo delavskemu ljudstvu: Trpi, in umri! Zvonenje naših cerkvâ nam pa kliče! Delaj, moli, živi!

Klic katoliškega shoda do nas vseh je: Takaj je narod, delajmo zanj!

Po shodu je vsa množica spremljala navzoče škofe do škofijske palače, da jih brani, ako bi bilo potrebno, morebitnih napadov od strani liberalcev in socialdemokratov.

V ponedeljek zvečer se je vršilo prvo slavnostno zborovanje. V veliki dvorani hotela „Union“ ni bilo prostora za vse občinstvo, toliko se ga je bilo zbralo. Predsednik sh. da je bil drž. in dež. poslanec Po v š e. Za podpredsednika so se izvolili gg. dvernii svetnik Šuklje, dr. Pavietič (Gorica), dr. Jankovič (Kozje), opat Kragič (Skadrina), dr. Pazman (Zagreb), Šamalik (Murava), Demšar. Zapisničarji so gg. dr. Lampe, dr. Dermastia, dr. Somrek, dr. Slavik, Polansky, Stanovnik.

Prvi je govoril naš prevzvišeni vladika lavantinski knezoškof dr. Mhael Napotnik.

Nagovor prevzvišenega knezoškofa dr. Napotnika.

Burno pozdravljen naglašala v dovršenem govoru vladika lavantinski, da kdor stopi v hišo ali družbo, mora pozdraviti. Tudi on pozdravi s „Hvaljen bodi Jezus Kristus“. Ta pozdrav pove: kdo sem, kaj hočem, pozvate moje stremljenje, hotenje, delovanje, po kaj prihajam. Skupni program nam je Kristus, njegova slava in lastno blagostanje. V tem smislu in duhu naj bodo uspešni katoliški shodi. Pij X. je rekel v svoji okrožnici od 14. junija 1906: Katoliški shodi naj bodo znaki krščanske vere, mira in blagoslova. Veleznamenito goslo: Vse obnoviti v Kristusu. Na to načelo opozarja tudi nepozabni Leon XIII. v svoji poslanici Rerum novarum. Rešitev je le v povratku h Kristusu. Vse ozdravlja le povratek h Kristusu. Kreniti od Kristusa pomenja pogin, vrniti se h Kristusu, otetbo. Vse toraj prenoviti, predruščiti, preosnovati v Kristusu. V svoji enciklici prvi in težkopričakovani ter odločilni pa

Sloga, vzajemno delovanje, torej soglasje med domom in šolo olajšuje delo vzgoje in je prvi pogoj, da se dosežejo povoljni vzgojni uspehi. Neprijazne razmere in pa nesloga med imenovanima napravama ovira in obtežuje vzgojo in je za mladino le pogubonosna.

Oče in mati se lahko često pogovorita o raznih vprašanjih, ki zadevajo vzgojo njih otrok, da se tako bolje razumeta in dosežeta toli potrebno soglasje. Vse drugače pa je to pri stariših in šoli, oz. učiteljih. Kolikrat pa se ponuja trm prilika, da bi se kaj domenili o otrokih, ki so last tako starišev, kakor tudi učiteljev, ki nadaljujejo v šoli to, kar so pričeli (t. j. če so sploh kaj pričeli!) doma stariši?

Le redki so slučajji, ko se oglašijo stariši pri učitelju, češ: „Kako je kaj z mojim otrokom. Bo li kaj iz njega?“ itd. In vendar, koliko bi imeli drug drugemu povedati, koliko stvari si razkriti, kojih poznanje bi bilo na korist tako učitelju, kakor tudi starišem.

Drugi narodi, ki stoje v kulturnem pogledu više od nas, so potrebo razgovorov učiteljev s stariši že davno spoznali ter začeli ustanavljati zlasti po mestih in sploh po večjih krajih takozvane „obiteljske večere“. Pri takih sestankih, ki je vodijo učitelji, pridejo v pretres razna vzgojna vprašanja. Vname se živahem, neprisiljen razgovor med učitelji in stariši. Stariši poprašujejo po tem in onem, učitelji odgovarjajo in pojasnjujejo vse preprosto, neprisiljeno. Pri takih sestankih se odstrani marsikak predsodek, ki so ga imeli stariši o šolskem delovanju, pa tudi nasprotno.

želi sv. oče, da živi, kraljuje in vlada Kristus v vseh stvarih javnega življenja. (Živio-klici!) Nazaj h Kristu v vedi! Nazaj h Kristu v umetnosti! Zastonj je želel in hrepnel najmodrejši učitelj starega veka Sokrat po učitelju resnice. Ni ga učakal, mi smo pa tako srečni, da smo ga učakali. Zato slava in hvala onim, ki si pravi vajo, da zopet kraljuje v vedi in umetnosti hristu. Z radostjo vidim, da kažejo visokošolski dijači (Živelj) čast in glorio Kristusovo.

Če gospodnje tu Kristus, gospod val bo tudi v družini, kjer bodi zopet Kristus vladar in kralj. Sam je bival, delal, trpel v družini in rasel v milosti pred Bogom. Priporoča Slovincem „Družbo za čast sv. Družine“, ki šteje 30.800 družin v lavantinski škofiji.

Tam, kjer se posnema sv. družina, se gleda tudi na svetost, enotnost sv. zakona. Še vedno velja glede družine Kristusova beseda: Kdor ženo pusti in drugo vzame, prešestvuje. 4.500.000 katoličanov je v dveh mesecih slovesno ngovarjalo, da bi se rušil katoliški zakon.

Če vlada Kristus v družini, vladaj tudi v šoli. (Živio-klici, pritrjevanje!) Kristus je obiskaval tempeljsko versko šolo in kot učenec izpraševal pismarje. Le eden je vaš učenik, ki je izustil: „Pustite otročiče k meni priti. Ljubil, objemal in blagoslavljaj je otročiče. In otročiči so zagurali hosanna, hosanna, hosanna Kristu kralju. Otročiče je hotel rešiti z ohrambenim zidom in izpregovoril grozne, strašne besede: Gorje mu, kdor pohujša katerega teh malih, boljše bi bilo, da se mu obesi mlinski kamen na vrat in se ga potopi v dno morja.

Strašne, grozne besede! Slovenski stariši, vzgojitelji in voditelji, borite se, da ostane zakrament sv. zakona neporušen. To se ne sme zgoditi, da bi Kristus več ne bil kralj v šoli. Slovenski narod ne mara za tako šolo (nikdar), Kristus kralj v človeški družbi. Kam pa pridemo, če ne bo več krščanskega nauka v šolah?

Zlasti je ljubil Kristus delavski stan. Živel, delal in izvolil si je za rednika delavca tesarja. Tudi sv. Pavel nam kaže v svojih pismih na svoje žaljave roke, s katerimi se je preživel sam in rekel: Kdor ne dela, naj tudi ne je!

Kristus kralj v slovenskih sronjah in vseh slovenskih družinah! Kristus večeraj, danes, vekomaj! Slovenski narod bodi edin v veri in ljubezni. Slovani so dobili dva, ko imajo drugi narodi le enega apostola.

Podajmo se v tabor Kristusov! Kdor je z Gospodom, pridi k nam: Prisezimo: Sv. križ bodi naša trobojnica! Nezmagljiv križ naša zastava! Zadnje besede moje: Gospod Jezus pridi, jaz pridem z vami! (Dolgotrajno odobravanje in živio-klici. Govorniku čestitajo.) Predsednik se nato zahvali govorniku. (Neprestani živio-klici.)

Nato so govorili: kmet Šamalik, voditelj češko-moravskih kmetov, g. Kragič iz Dalmacije, dr. Pazman iz Zagreba in g. Polansky, podpredsednik katoliškega društva češko-moravskih učiteljev. Navdušenje, ki je vladalo na prvem

V nas Slovincih je snovanje takih sestankov starišev še nekaj do cela novega. V Ljubljani so se minulo zimo pričeli; uspeh je bil dovoljen. A predno pride do tega, da bodo pri naših sestankih starišev z učitelji nekaj navadnega, običajnega, šo potee gotovo mnogo vode po Dravi. In venčar je potrebno, da si stopijo stariši in učitelji — še predno se ožive obiteljski sestanki — nekoliko bliže, da si izpraznijo tako za pravi napredek naše mladine vneta srca.

Tolmač želj, ki je imamo učitelji do starišev, hočem biti jaz ter pisati od časa do časa našim starišem v „Slov. Gospodarju“ prijateljska pisma. V teh pismih se bodem dotaknil marsikaterega vzgojnega vprašanja. Vse bode kolikor mogoče preprosto, lahko umljivo. Morda izpodbude moje vrstice tega ali onega očeta ali celo mater, da zastavi tudi svoje pero ter napiše pismo starišev do učitelja. Na tak način bi nastalo prav zanimivo medsebojno pismeno občevanje med stariši in učitelji, med domom in šolo. Naj se nihče ne izgovarja, češ: „Moja roka je preokorna, duh moj preslab, da bi mogel povedati to, kar bi rad, v lepi in gladki obliki“.

Gosp. urednik gotovo drage volje opili, kar je pile potrebno. Malenkostna pa se naj ne zde nikomur vprašanja, ki se tičejo vzgoje naše mladine, zakaj, ako vprašamo zastran krav in telet tega ali onega izvedenca, zakaj bi se sramovali vprašati po tem ali onem zastran svojih otrok, ki so gotovo več vredna nego naši volji, krave in teleta?!

Ali naj pričnem s svojim prvim pismom?

(Dalje prihodnjic.)

slavnostnem zborovanju, je bilo nepopisno. Na tisoče zbranih mož in mladeničev je z navdušenimi živoklici pozdravljalo svoje vladike in knezoškofa goriskega, knezoškofa lavantinskega in ljubljanskega. O posvet njih v odsekih poročamo pozneje.

Razne novice.

* Državni zbor se bo zopet sešel dne 18. sept. Volilni oče začne s svojimi sejami že 12. sept. Glavna naloga državnega zbora bo, da reši proračun, da spravi volilno spremembo pod streho in da se izvolijo delegacije.

* Delegacije začno zborovati 18. ali 20. okt.

* Poročil se je dne 29. t. m. naš rojak, g. dr. Ljudevit Pivko od Sv. Marka pri Ptujju z gđ. Ljudmilo Mužikovo iz Kostelca na Češkem.

* S pošte. Prestavljamo so poštni odpravitelji: Matej Rogl v Zidanem mostu in Jožef Gril v Mariboru v Gradcu, Jožef Fries iz Brucka v Mariboru. V pokoj je stopil poštni odpravitelj Franc Zimmermann v Mariboru.

* Na kmetijski šoli v Grotenhofu je bil dne 6. t. m. sklep šole. Zaradi posebne marljivosti je bil obdarovan izmed Slovencev Jožef Kovačič iz Kapel. Dugi letnik je dovršilo 15 učencev, med temi je devet Slovencev in šest Nemcev.

* Kontrolne shode odpravi baje vojno ministrstvo za vedno, ker ne odgovarjajo več svojemu prvotnemu namenu.

* V kn. šk. dijaško semenišče so na novo sprejeli: Anšič Martin iz Sromelj, Flis Anton od Sv. Lenarta nad L., Fürst Franc od Sv. Križa pri Lj., Jerebič Franc iz Svetinaj, Klemenčič Jakob iz Negove, Kozar Martin od Sv. Antona v Slov. gor., Koželj Janez iz Blaslovč, Kožub Jožef iz Zabukovja, Ludvig Jožef iz Mozirja, Marinčič Janez od Sv. Trojice v Hal., Molan Franc iz Dobove, Mubič Franc od Sv. Jurja ob Šč., Munda Jožef iz Velike Ned., Munda Vincenc od Sv. Tomaža, Osenjak Jožef od Sv. Lovrenca na Dr. p., Pirš Alojz iz Laporja, Ploj Adolf od Sv. Benedikta, Praprotnik Janez iz Ormoža, Pribožič Jurij iz Rajhenburga, Slemenšek Richard iz Podčetrtka, Šrol Martin iz Malenedelje, Štamberger Franc iz Središča, Teraš Martin iz Sevnice, Tovornik Franc od Sv. Vida pri Pl., Vuk Jakob od Sv. Jurja ob Šč., Zakošek Janez iz Zagorja, Zmazek Franc iz Malenedelje in Žuža Franc iz Ptujja.

* Premembe pri č. oo. kapucinskih štajerske pokrajine. Dne 21. avg. vršil se je v Lipnici provincijalni kapitelj. Za provincijala je izvoljen č. o. Donat Zupančič, za definitorje pa č. oo. Kerubin Rolber, Gotthard Bartscher, Kajetan Dvorsak in Sigismund Wagner. — Nameščenja: Celje: Donat Zupančič, provincijal; Karol Kemperle, gvardijan; Jeronim Streminger, vikar; Ladislav Hazemali, ravnatelj III. reda; Ludovik Rantaša, katehet. — Lipnica: Kerubin Koller, gvardijan. Vkupno sedem patrov (4 slovenski in 3 nemški). Gradec: Gotfrid Wojtek, superior. Krško: Herman Langeršek, gvardijan; Ubald Bergant, vikar; Ambrož Majcen in Janez Reberc. Gorica: Janez Ažbe, gvardijan; Linus Prak, vikar. Sv. Križ na Vipavskem: Otokar Cejan, gvardijan. Celovec: Lambert Lanzuner, gvardijan; Kalist Vaupotič, vikar. Nadalje so prestavljeni: Mansvet Zöhrer iz Gradca v Gorico, Efram Majcen iz Wolfsberga v Schwannberg, Ciril Goričan od Sv. Križa v Škofjokolcu, Leon Črček iz Lipnice v Knittelfeld, Ferdinand Stadler iz Irninga v Knittelfeld, Joahim Ferik iz Gorice v Celovec in Filip Zemljčič v Celovec. Mladeniči, ki želijo vstopiti v kapucinski red, naj pošiljajo prošnje vl. o. Donatu, provincijalu v Celju.

* Pozor učitelji! Na šoli pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu je razpisana učiteljska služba. Učitelj ima na razpolago dve sobi, kuhinjo, klet in mali vrt. Eaa soba je mobilizirana. Kurjava je prosta. Šola je v II. pl. r. Učitelj, kateri ima veselje do posojilničnega dela, si lahko tudi s tem kaj zasluži. Služba je razpisana do 15. sept.

* Pouk na orgljarški šoli v Celju se prične dne 17. sept. t. l. Sprejelo se bode 24 učencev, med temi 21 iz lavantinske, 2 iz tržaške in 1 iz goriske škofije. Pouk za občinsko tajništvo je blagovolil prevzeli g. dr. Karlovšek, odvetnik v Celju. Ker se podpisani udeležijo glasbenega kursa na Dunaju, koji traja od 2. do 9. sept., se med tem časom novi učenci ne bodo osebno sprejemali.

Karol Bervar, vodja.

* Nov list. V Ljubljani je začel izhajati nov list „Mladostovence“, kojemu je urednik Križman, bivši urednik „Štajerca“ in pozneje „Slov. Štajerca“. Naloga novega lista je, zanesti kranjski prepri na štajerska tla. Na Kranjskem liberalizem umira, sedaj

ga hočejo presaditi na štajersko ozemlje, ker upajo, da bo tukaj zanj boljše ozračje. Glavno njegovo orožje bo laž. Že v prvi številki nam očita, da mi ljudstva nismo pustili do izobrazbe, da smo jim zabranjevali knjig in potrebnih nauk v gospodarskem in narodnem oziru. Tako torej?! Kdo pa je bil isti, ki je neprestano klical našemu ljudstvu, da mu je treba izobrazbe, kdo zahteval strokovnih šol in pouka po shodnih ter družtvih, kdo priporočal čitanje knjig in časnikov? Posrečilo se nam je, postaviti celo naše društveno življenje na višje, istinito izobraževalno stališče. Le enega govornika nam povejte, ki bi po shodih govoril proti pouku, prej ga pahnejo od sebe, kakor vi. Nam je v resnici za napredok ljudstva, vam je sedaj za prepri, da bi v kašnem ribarili! Priznajte javno to in ne lažite narodu!

* Zaupni shod v Mariboru, ki se je vršil minoli četrtek dne 23. t. m. je bil obiskan od približno 500 obiskovalcev. Precej je bilo navzočih tudi Korošcev. Shod je otvoril predsednik „Slovenskega društva“ g. kanonik Mlaker, ki omeni v svojem pozdravnem govoru, da je „Slov. društvo“ sklicalo današnji shod zato, da se pojasni zadeva volilne reforme. V predsedstvo so bili izvoljeni gg.: kanonik Mlaker predsednik, poslanec Grafenauer podpredsednik, prof. dr. Verstovšek in župnik Muršec zapisnikarja. Prvi je govoril poslanec dr. Ploj, ki je pojasneval celo dosedajno zgodovino volilne reforme ter je povdarjal, da so poslanci dosegli kolikor je bilo mogoče, kajti proti nemški večini pač ni bilo mogoče zmagati, obstrukcija bi pa ne bila imela povoljnega uspeha. Nato je utemeljeval g. dr. Rosina v imenu „Slov. društva“ sledeče resolucije, katere so bile, razun točke II. in III., enoglasno sprejete: I. Slovesno izjavljamo, da smo za občno, tajno, direktno, enako volilno pravico, kateri podlaga bodi edino število prebivalstva. II. Zbrani zupniki izrekamo najiskrenejši simpatije koroškimi Slovencev ob njihovi težavni in neustrašeni borbi zoper gorostasne krivice, katere jim prizadeva v volilnem odseku sprejeti načrt volilne reforme in obžalujemo osebne napade časopisja na nesebične in neustrašene voditelje koroških Slovencev. III. Živo obžalujemo, da slovenski zastopniki v volilnem odseku niso postopali ne glede na domače strankarstvo strogo po enotno dogovorjenem programu ter da „Slovenska zveza“ ni niti po svojem načelništvu niti s klubovimi sklepi primerno podpirala zahtev koroških in štajerskih Slovencev. IV. Zahtevamo, da se izločijo slovenske občine: Dedonci, Potrna, Plitviški vrh, Žetince, Slovenska gorica in Zenkovi iz radgonskega okraja in slovenske občine Sčavnica, Dražni vrh in Velka iz emureškega okraja, katere so se v seji 12. julija 1906 izločile iz slovenskega volilnega okraja št. 23 ter da se pridenejo temu slov. volilnemu okolišču. Protestujemo nadalje proti krivični razdelitvi mestnih in tržkih mandatov, ter priklopljenju slovenskih krajev Sv. Lenart in Goraja Radgonski k lipniškemu volilnemu okolišču. V. Slovenske poslance pozivljamo, da z vsemi sredstvi skušajo popraviti na Koroškem in Štajerskem v teh volilnih zadevah storjene krivice ter da se v ta namen, če treba, poslužijo tudi obstrukcije. VI. Izjavljamo, da smo proti določbi dvetretjinske večine glede izpremembe volilnih okrajev. K resolucijam sta govorila tudi č. gg. Zorko in Kokelj. Prof. dr. Verstovšek je omenjal napake, katere so se storile v volilnem odseku ter izjavil, da on stoji na stališču: „Boljše nič, kakor tako volilno pravico“. Omenja, da je prepričan o dobri volji g. poslanca dr. Ploja, ki je storil kar je bilo mogoče. Viharno pozdravljen nastopi dr. Brejce iz Celovec, ki oriše v živih besedah krivice, ki se je prizadela Korošcem z novo volilno preosnovo, tako da nima blizu 100.000 koroških Slovencev niti enega gotovega mandata. Po božji in človeški postavi nam pripadata dva mandata in te tudi moramo dobiti, rajši naj gre vsa volilna preosnova v „franže“. — Poslanec dr. Hrašovec govori v imenu polit. društva „Naprej“ v Celju, ter zahteva, da dobimo Slovenci še en mestni mandat na Spod. Štajerskem. Poslanec Grafenauer se zahvali v imenu Korošcev za simpatije. Če pademo Korošci, potem bo nemški mest do Adrije kmalo gotov. Kar je zakrivila človeška slabost, to naj popravi bratska ljubezen! Po štiriurnem zborovanju zaključil predsednik shod z živoklici na cesarja. Na shod povabljeni izvenštajerski poslanci niso prišli ampak so se opravičili.

* Katehitična metoda nekdanj in sedaj. Spisal Alojzij Čížek, verončitelj. Stan 40 v in se dobiva v tiskarni sv. Cirila v Mariboru. — Med slovenskimi kateheti vlada živo zanimanje za najnovejšo pojave na katehitičnem polju, posebno se

mnogo razpravlja o novodobnih katehitičnih metodah. Imenovana knjižica, spisana od spretnege veččaka, bo gg. katehetom služila kot zanesljiv voditelj po torišču novodobnih katehitičnih vprašanj.

* „Človek ima veliko časa, če ne zahaja v gostilno“, dejal je nek rokodelca na razstavi rokodelskih obrti nemškemu pesniku Roseggerju, kateri se je čudil, kje je dobil toliko časa, da je tako krasno izdelal razstavljeno omarico. Te besede preprostega nemškega rokodelca bi si merali vsi Slovenci posebno dobro zapomniti, kajti gostilna je več Slovencev pokončala, nego vse vojske, kuge in lakote, v alkoholu se je potopilo in raztopilo več slovenskega imetja, kakor nam ga je vzelo tuje nasilstvo in več nego nam ga je ogenj in voda pokončala. Kdor nas Slovence reši te kuge, bode pač naš največji dobrotnik.

* Na ples. Izšla je v zalogi slov. kršč. soc. podzveze v Trstu nad 100 strani broječa poučna knjižica za stare in mlade, za prijatelje in sovražnike plesa. Knjižico krasi več podob. Cena ji je le 30 vinarjev, to pa radi tega, da si jo morejo kupiti tudi revni ljudje. Najbolje je, če eden naroči za več skupaj, da ne bode uprava imela toliko poštnih stroškov. Preplačila bodo na korist lista „Družinski prijatelj“. Naroča se pri upravnistvu „Družinskega prijatelja“ v Trstu, Rojan 3. Ker je dandanes mladina zelo potrebna takega berila, pripravljamo knjižico vsem, ki bi radi omejili kugo nevarnosti plesa.

Mariborski okraj.

m Dirka v Mariboru bo dne 8. in 9. sept. Nazaanita se sprejemajo do 2. sept.

m Maribor. Posestniku Štefanu Čížek iz Bohove so se splašili konji v Tegetthoffovi ulici pred avtomobilom. Čížek je padel raz voza in se na obraza precej poškodoval.

m Biserne poroko sta praznovala 20. avg. t. l. zakonka Franc in Helena Dimat, posestaika pri Sv. Marjeti ob Pesnici. Ni še menda doživela naša župnija take slavnosti, ker le redko komu da Bog toliko let v zakonskem stanu živeti. 61 let je že minilo, kar sta si jubilaanta prvokrat podala roke ter sklenila zakonsko zvezo in 10 let, kar sta pri zlati poroki to zvezo ponovila. Dasiravno stojita oba že v visoki starosti — vsak 83 let — je posebno jubilaant še prav dobrega zdravja. K slavnosti so se zbrali njegovi sorodniki in mnogo domačega občinstva. Ob 9. uri je bila slavnostna poroka z nagovorom in za tem sv. maša. Po končanem opravilu zbrali so se gosti na jubilaantovem domu, kjer jim je zvečer domači pevski zbor pod vodstvom gđ. Ivanke Spritzei zapel nekaj pesmic. Občudovati smo imeli pri tem priložnost mile glasove posebno gđ. Erna Neubauer in Martine Kovačič.

m Radeckijev veteran. V Grušovi, župnije Sv. Marjete ob Pesnici živi še jeden izmed sedaj že redkih mož, ki so služili cesarja še pod slavnim maršalom grofom Radecki, 86 letni prevžitkar, bivši posestnik Franc Pargaj. Nekdanja telesna čilost je že zdavnaj proč, oko je oslabeo, a ko starec sliši imenovati ime slavnega Radeckija, prešine ga vidno po vsem telesu kakor električna iskra, oko mu za hip zopet zažari v mladostnem ognju! Izrazil se je nekoč proti meni: O naš oče Radecki! Niga poprej bilo, in ga nikdar več ne bo. Mi smo bili njegovi otroci, on pa naš predobri oče... In starec je zopet žalostno sklonil svojo sivo glavo ob spominu na one lepe in slavne čase, ki so pa že zdavnaj minuli... Srečen vojskovodja, ki si umel v srcih svojih podložnih pridobiti tako globoko spoštovanje, ljubezen in udanost, in srečna armada, ki ima takega poveljnika!

m Sv. Jakob v Slov. gor. Res jako čudno se zdi vsem našim občanom, kaj neki sauje naš g. župan, gospod Skoff, da ne razpiše občinske volitve. Davno je namreč že minula postavna doba starega odbora. Upamo, da ne bo dolgo, ko bomo volili novi odbor. V to svrho si dovoljujem opozoriti vse naše volilce, da se ne dajo zapeljati v prijaznim besedami nemškutarških farbarjev in gojenčkov ptujске krote. Ne volite može, ki ne izpolnjujejo svojih dolžnosti in se samo širokoustijo. V sedanjem odboru sede večinoma taki (mala izjema), kojim je evangelij „Štajerc“. Kaj so ti zastopniki občine storili za naš blagor, lahko vsak sprevidi? Ker se naš župan, gospod Skoff, poslužuje nemščine pri uradovanju, postali so tudi nekateri odborniki nemi, posebno pri občinskih sejah. Ker nemški ne znajo, podpišejo vse županove predloge brez prevdanka. Pri prihodnjih volitvah volimo si može, ki jim bo blagor občine na srcu in ki se ne bojo samo bahali, kakor nekateri sedanjji „Štajercijanci“. Volimo može, ki bojo z razumom nastopali pri občinskih sejah, ki ne bodo po sejah se prepirali, kakor